

Letošní zima je opravdu povedená. Krásně nám nasněžilo, možná i zamrzou rybníky a my vyrazíme na brusle. Ačkoli se to na první pohled tak úplně nezdá, zima může být krásná a velmi idylická. A jak nejlépe zimu přežít? Chce to plán a trochu víc času, než vystrčíme nos z vyhřátého pokoje. Na první pohled se může zdát, že na pohovce pod teplou dekou u dobré knížky, nebo filmu bude mnohem lépe. Když se však přemluvíme a dáme si tu práci s oblékáním, jistě to bude stát za to. V létě si natáhne člověk tričko a šortky a může vyrazit. V zimě, kdy mrzne a ještě sněží, to dá celkem zabrat. Náš pes je nejšťastnější, když vyběhne do sněhu a hned se v něm vyválí. Jezdí břichem po sněhové peřině a tváří se velmi spokojeně. Kdyby se nedej bože něco podobného stalo mně, budu se jistojistě tvářit úplně jinak. Myslím, že ten pohled by nikdo vidět nechtěl. Pokud bych to vůbec přežila. Takže zpět k oblékání. Teplé ponožky jsou základ. Nejlépe doma pletené, pěkně tlusté. Zateplené kalhoty a pod ně ideálně jégrovky. A vrstvit. Několik triček a trik, pěkně zastrčených do kalhot, svetr s rolákem a s vypleteným norským vzorem, nebo jelenem. To už samo od sebe zahřeje. Samozřejmě péřová bunda, rádně utěsněná šálou. No a zakončíme ušankou a rukavicemi. A boty. Pěkně teploučké, s kožíškem. Pes už sedí u dveří s vyplazeným jazykem, a to se ani nemusí oblékat. No jo! To se lehko řekne, na procházku! Ale kam v té zimě? Můžete se vrátit a uvařit horký čaj do termosky. Při představě svlékání všech těch vrstev, vás však zaručeně chuť na něj přejde.

VÝSTAVA Albina Gorbina

Albina je mladá, velmi energická dáma, která ačkoli nepochází z České republiky, považuje tuto zemi za svou. Česko jí dalo domov, vzdělání, rodinu a ona jí to nyní vrací svou prací. Prací pro sebe i ostatní. Je malířkou, majitelkou ateliéru, ve kterém dává příležitost mladým umělcům a lektorkou workshopů. Na jedné takové lekci objevila nový talent. Muž, který se účastnil jejího workshopu v Zeleném domě bude během letošního března sám vystavovat. Již jako malá si všímala krásy našeho světa. Postupem času se u ní tato vlastnost prohlubovala. Její touha zvěčnit tuto krásu, touha sdílet ji s ostatními, vedla Albina k namalování prvních obrazů. Emoce přenesené na plátno, se stávaly silnějšími, technika pracovitější. Mladá maminka dvou dětí hledá a nachází inspiraci v samotném životě. V jeho nestálosti. Její obrazy vás očarují

měsíčník

café
ZELENÝ DŮM

Galerie

únor 2021

11. číslo / I. ročník

OTEVÍRACÍ DOBA KAVÁRNY

V běžném režimu je otevřeno
od úterý do neděle, 14:00-19:00 hodin.

Po dobu vládních omezení
bude otevřené „výdejní okénko“
od úterý do neděle,
14:00-16:00 hodin.

Objednávky celých dortů
i většího množství zákusků
přijímáme na čísle:
tel.: 774 555 258, 777 819 157

Výstava obrazů Albiny Gorbiny je naplánována na únor 2021. Zcela jistě se budete muset obejít bez vernisáže. Pokud se výstava nainstaluje a bude přístupná, můžete si ji prohlédnout během měsíce února. Aktuální informace najdete na webových stránkách www.cafegaleriezelenydum.cz, nebo na fb: **Café Galerie Zelený Dům**.

Café Galerie Zelený Dům – měsíčník č. 2/2021 - únor
Vychází 1. 2. 2021. Vydává Martina Machalíková.
Adresa: Újezd nad Lesy, Ranská 269, 19016, IČO: 16166779
Příjem inzerce: galerie@cafegaleriezelenydum.cz
Grafická úprava a tisk: Betis spol. s. r. o., Areál Výzkumných ústavů 9, 190 11, Praha 9 - Běchovice. Náklad 4.200 ks.
Uzávěrka příštího čísla 15. 2. 2021, MK CR E 24061

Časopis je vydáván bez dotací a jakýchkoli
finančních příspěvků. Veškeré náklady spojené
s přípravou, tiskem a distribucí jsou plně
hrazeny Café Galerií Zelený Dům.

Co si raději určit nějaký dobrý cíl procházky? Samozřejmě to rádně zvažte. Něco jako „budu dvě hodiny chodit a pak se odměním“. Když o tom tak přemýšlím, i hodina je dobrá a na odměnu to stačí. Nakonec, nemůžeme toho chudáka psa honit tak dlouho ve sněhu, že? Avšak, vraťme se k té odměně. Všechno je zavřené, nic nefunguje...

Nenechte se mýlit. Majitelé podniků vás sice ke stolu pustit nesmí, ale „okénka“ tu jsou. A to už stojí za tu námahu s oblékáním. U nás se zastavte třeba na horkou čokoládu. Pořádně tmavou, s chilli a kopcem pravé šlehačky. Ta vás zaručeně rozehrřeje. A sebou domů si nechte zabalit pár našich dortíků. Možná budete ujídat už po cestě. A zastavte se i v dalších. Jídlo chutná mnohem lépe, když se s ním nemusíte vařit. Také pamatujte na to, že vaši podporou potěšíte nejen Marušku, která pro vás skvělé zákusky připravuje, ale také výrobce surovin, kteří teď mají minimální odběr, čistírny, ke kterým se nedostane špinavé prádlo z restaurací, hotelů a škol, tiskárny, které netisknou. Třeba menu. Nebo program divadel, výstav a mnoho dalšího. Až se rádně odměníte, namiřte rovnou zpět domů, do tepla.

A večer raději nepouštějte televizi. Zkuste raději knihu. Pranice a intriky tam mohou být také, ale nejspíš to všechno bude fikce. A ta po zavření knihy skončí. Zima a všechna opatření však ještě dlouho nikoli. Tak se ty šedé, protivné dny snažme zpříjemnit nejen sobě, ale i ostatním. Držme při sobě co to půjde a doufejme, že s jarem přijdou lepší časy.

M. M.

svou energií. Její obrazy vypovídají o životě umělce, jeho emoce, cit, nabyté zkušenosti. Svou malbou vyjadřuje nestálost života, koloběh přírody, chod světa. Příroda v daném kontextu představuje nestálost, převládající znázornění mraků nejpřesněji charakterizuje umělecký směr autorky. Vypovídá o její osobnosti. Za umělecký styl obrazů, můžeme považovat expresionistický romantismus s prvky abstrakce pod vlivem orfismu.

Její styl můžeme nazvat jakkoli, avšak nejdůležitější je, že atmosféra pláten se kterou si malířka beze strachu hraje, vyjadřuje její vlastní pocity.

Výstava této výtvarnice by měla proběhnout během února. Sledujte proto webové stránky a facebook. Zde pravidelně aktualizují dění v Zeleném Domě.

M. M.

PRO DĚTI

Tento měsíc uvádím nový seriál především pro děti, ale věřím, že si tyto příspěvky s chutí přečtou i ostatní. Trochu mě trápí, že není ve školách žádný předmět, který by děti přivedl k vnímání estetiky, lásky a zájmu o dějiny umění a umění jako takové. V době přehlcené tunami nekvalitních, laciných a prvoplánově kýčovitých předmětů, je to velmi důležité. Vnímání umění, je jedním z ukazatelů kvalitního a kulturně bohatého života. Rozumět umění patří k základům vzdělanosti, zájem o něj je v dnešním světě ukazatelem úspěchu. Věřím, že moje povídání děti osloví. Možná je to přivede k malování samotnému. Třeba si s chutí prohlédnou nějakou knihu anebo se budou chtít podívat do muzea, galerie, či na výstavu. Je důležité, aby si mohly udělat vlastní názor. K tomu však musí mít informace. Základem je rozumět některým pojmům, které se používají. A začít od základů. Proto začneme.

Jak se rodí výtvarníci?

O umění se může zajímat úplně každý. Není třeba studovat výtvarné umění anebo přímo malovat. Největší sběratelé umění jsou velmi často lidé, kteří sami nikdy nic nenamalovali a nevytvořili. Tím víc se umění jiných obdivují, rádi se jím obklopují a jsou ochotní vydat mnoho peněz za nákup obrazů slavných malířů, nebo sochařů. Velmi dobře si totiž uvědomují, jak těžké je něco krásného vytvořit. Kde se však výtvarníci berou? Maluje si téměř každý, tak proč je někdo známý, vystavuje na výstavách a lidé ho obdivují? Je to stejné jako s každým umělcem. Jsou to lidé, kteří si neumí představit, že by v životě dělali něco jiného. Tanečníci se rodí z malých holčiček a kluků,

kteří si od prvních krůčků poskakují, chodí na tanečky, do baletu a tančí kudy chodí. Stejně tak budoucí malíři a sochaři, jsou nejdřív malé děti, které počmárají každý volný papír, pomalují každou volnou zeď, nebo chodník. Většinou si nosí pastelky na procházky i večer do postele. Místo běhání venku, nebo hraní video her stále malují. Někteří výtvarní umění studují na výtvarných školách, z jiných se stane třeba učitel, nebo právník, protože to rodičům přijde do života lepší. Během života se však stejně malování nevzdávají a jakmile je to jen trochu možné, začnou se mu věnovat naplno. Jsou to lidé, kteří malováním žijí. Tak už víme, že budoucí malíři, keramik, sochař, šperkař a mnoho dalších umělců musí stále malovat a tvořit. Samozřejmě to také chce notnou dávku talentu. Bez něj by to nešlo. Pak je třeba hodně pracovat, hodně se učit a stále cvičit techniky. Jak říká jeden starý malíř „I malování je řemeslo. A každé řemeslo se musí dělat

pořádně“. Velmi důležitá je také fantazie. Velmi důležité, aby umělec byl opravdu úspěšným, je originalita. I kdyby byl člověk sebelepší kreslířem, ale bez vlastních nápadů, úspěšným příliš nebude.

Proč ale vlastně něco tvořit? K čemu to je dobré? Od nepaměti se lidé obklopovali předměty, které je těšily. Nejčastěji to byly malé sošky ze dřeva, keramiky, mamutích klů, kostí anebo kamene. Víte, která soška nalezená na našem území je asi tou

nejznámější? Ano, je to Věstonická venuše, nalezená na jižní Moravě. Soška ženy pochází z doby mladého paleolitu, což je přibližně 29 000- 25 000 let před naším letopočtem. Je to tak velmi dlouho, že již nikdo neumí zjistit k čemu tato soška sloužila. Nejnovější výzkumy objevily na hýždích sošky otisk palce asi desetiletého dítěte. Možná to byla pravěká hračka. A možná to byla bohyně, kterou pravěcí lidé uctivali, aby ulovili dost zvířete a neměli hlad. Kdo by si ji chtěl prohlédnout, musí si udělat výlet na Moravu. Soška je uložena v Moravském zemském muzeu v Brně ve sbírkách ústavu Anthropos. Vystavována je však pouze ojediněle. Vy si můžete prohlédnout její kopii. Soška má neuvěřitelnou hodnotu. To znamená, že je tak jedinečná a vzácná, že její cenu nelze spočítat.

Samozřejmě to není jediný takový náález. V místech archeologických nalezišť se u nás i v dalších zemích našly sošky nejrůznější velikosti, materiálu i zpracování. Například ve francouzském Lespouque, byla nalezena venuše vyrobená z klu mamuta. Další se našly v Rakousku, Německu, Itálii, na Ukrajině, v Rusku i na Slovensku.

Znáte knihu Lovci mamutů od Eduarda Štorcha? Možná ji někteří z vás četli. Spisovatel tam popisuje, jak možná Věstonická venuše vznikla. Z roku 1958 pochází obraz Zdeňka Buriana, který zachycuje výrobu právě této sošky pravěkým umělcem. Byl namalován olejem na plátně a vy ho najdete ve zmiňované knize Lovci mamutů.

Zkuste si takovou sošku sami vyrobit třeba z modelíny, moduritu, nebo hlíny. Zkusíte poznat, jak tvořil pravěký umělec. M. M.

ČOKOLÁDY

Většina z nás si ráda v zimních měsících dopřeje kromě svařené vína i horkou čokoládu.

Je to pochoutka, nad kterou není. Ti z nás, kteří mají čokoládu, čokoládové dezerty a horkou čokoládu v oblíbenosti, na ni nedají dopustit. Kde a kdy se však čokoláda vzala?

Čokoládová historie začíná v období před více jak 3000 lety. Indiáni z kmene Olméků pěstovali kakaovníky v deštných pralesích Mexika. Ve 4. století, po zániku jejich říše, se na tomto území usadili Mayové, kteří jako první uvařili hořkou tekutinu z kakaových bobů. Kakaovník byl posvátným stromem, a proto i kakao bylo součástí nejrůznějších rituálů. Po pádu mayské civilizace se kolem roku 900 n. l. objevují Tolkékové a po nich Aztékové. I ti využívali boby k náboženským rituálům. Kromě toho, sloužily boby i jako platidlo. Za 100 bobů bylo možné koupit krocana, za 30 bobů například králíka. Jeden bob stálo velké rajče. Když na své čtvrté výpravě roku 1502 přistává Kryštof Kolumbus na ostrově Guanaja poblíž dnešního Hondurasu, dostává od místních domorodců dárek. Není tím nic jiného než právě kakaové boby. Tím se stává prvním Evropanem, který je spatřil. Španělé jim však nevěnovali pražádnou pozornost a chuť původní čokolády nikoho nenadchla. Příprava se velmi lišila od té, kterou známe dnes. Boby nejprve upražili, rozemleli, smíchali s vodou a kořením. Vše promíchali tak, až se vytvořila pěna. Chuť čokolády, jakou známe dnes, tato směs nepřipomínala ani v nejmenším. Až v roce

1528 poznal Hernán Cortéz obrovskou cenu kakaa. Hodnotu, která roste na stromě. Představil znovu kakaový nápoj královně Isabele a Králi Ferdinandovi. Tentokrát však již do napěněné kakaové směsi přidal vanilku a především cukr. Nápoj si začíná získávat oblibu jak na španělském dvoře, tak v koloniích. Okolo roku 1590 vyvinuli španělští mniši recept na první sladký čokoládový nápoj. Přidali med, vanilku a surový cukr. Byl to vlastně základ pro dnešní výrobu čokolády.

Španělé žárlivě střežili tajemství výroby čokolády a monopol na pití čokolády si udrželi až do poloviny 17. století. Téměř jedno století. Až do dnešní doby je čokoláda španělským národním nápojem. Většinou se servíruje se smaženým moučником zvaným churros.

V roce 1606 přivezl benátský kupec Antonio Carletti kakao do Itálie. V téže době se na jihu Francie usadili Židé, kteří byli vyhnaní španělskou inkvizicí. Také mniši však neudrželi čokoládové tajemství. V roce 1615 nastal opravdový zlom, když si španělská princezna Anna vzala francouzského krále Ludvíka VII. a zavedla pití čokolády na francouzském dvoře. A bylo po španělském monopolu. Velkou propagátorkou čokolády byla markýza de Sévigné a čokoláda s jejím jménem se vyrábí dosud. Také madame Dubarry a madame Pompadour holdovaly čokoládě. Voltair s oblibou míšil čokoládu s kávou. Milovníků přibývalo. Pití čokolády se postupně rozšířilo do dalších zemí Evropy a obliba rychle stoupala. Kakaové boby byly velmi drahé, a tak si je mohla dovolit pouze šlechta.

A jak vlastně taková čokoláda vzniká? Roste na stromě? Ano. Boby rostou na stromě, ale do konečné podoby čokolády je dlouhá cesta.

Dovezené kakaové boby, které jsou skladovány v pytlích nebo silech až jeden rok, se nejprve čistí, aby se tak zbavily nežádoucích příměsí.

Následuje pražení. Boby získají čokoládové aroma a barvu a mohou se dále zpracovávat.

Upražená jádra bobů se rozemelou. Kakaová drť se znovu důkladně čistí a tím se dopracujeme k polotovaru, který je již požitelný, i když do čokolády má stále ještě daleko. Tato drť se mele a válkuje v kakaovém mlýně. Zahřátá hmota se lisuje a tím se získá kakaové máslo. Kakaové boby obsahují 50 % kakaového másla, které je velmi cennou surovinou. Používá se také v kosmetice a farmacii.

Nyní již začínáme pracovat na samotné výrobě čokolády. Do kakaové hmoty se přidává další kakaové máslo a další přísady jako cukr, vanilka a mléko, pro mléčnou čokoládu. V dnešní době najdeme v některých čokoládách i emulgátory, rostlinný tuk jako náhražku za kakaové máslo a další přísady dle druhu a příchutí čokolády. Tato směs ještě musí projít zušlechťovacím procesem mezi válci. Tím se zlepší struktura a zjemní konzistence. Stále je však směs ještě příliš hrubá.

Víte co je konšování? Při teplotě 50-65 °C po dobu až 72 hodin se hmota promíchává a hněte v zařízení zvaném konše. Toto zařízení vynalezl Rudolf Lindt v roce 1879. Právě při tomto procesu se do čokolády přidávají nejrizičnější příchutě. Nakonec je hmota temperována ve speciálních nádobách, kde se promíchává a chladí. Správně temperovaná čokoláda se rozplývá na jazyku, má tvrdou konzistenci, pevný a hladký lom a především hedvábný lesklý povrch.

I v naší kavárně milujeme čokoládu. Kromě lanýžového dortu z brazilské čokolády a čokoládové zmrzliny si během celého roku můžete dát horkou čokoládu. A určitě u nás nečekejte čokoládu z instantní směsí, která spíše připomíná směs na pudink. V takovém nápoji najdete škrob, barvivo, trochu kakaa a spoustu cukru. Je pravda, že díky škrobu je taková čokoláda pěkně hustá. Ale s opravdovou čokoládou to má pramálo společného. A tak když máme hřešit, dopřejme si

skutečný čokoládový nápoj. Jsem přesvědčená, že taková horká čokoláda má opravdovou léčivou moc.

Naše čokolády mají na svém balení uvedené souřadnice, ze kterých konkrétních plantáží pochází. Mícháme výhradně s plnotučným mlékem a smetanou. Pochutnat si můžete na mnoha druzích čokolád. A pokud se vám omrzí čisté čokolády, radím vyzkoušet vyladěné čokoládové směsi. Například si můžete dopřát stejnou čokoládu s kávou, na které si pochutnával slavný Voltaire. Nebo horkou čokoládu se skořicovou zmrzlinou, rumem a šlehačkou. A pokud je vám opravdu velká zima, zkuste horkou čokoládu s chilli.

A která je opravdu oblíbená? Bílá čokoláda se skořicí, banánem, slaným karamellem a šlehačkou. Paradoxně to však není opravdová čokoláda. Při výrobě bílé čokolády se používá pouze kakaové máslo, cukr a mléko. To však nic nemění na tom, že je to pro mlsné jazýčky opravdové potěšení. Já naopak miluji čokoládu tmavou, hořkou a silnou. U nás ji najdete pod názvem Kumabo. Má více jak 80 % a vy si ji můžete dopřát i v plnotučné, extra husté variantě, kdy směs obsahuje 100 g čokolády. Už se vám také sbíhají sliny?

M. M.

TĚŽKÝ ŽIVOT PLAGIÁTORŮ

Chcete koupit obraz? Ale ne ledajaký? Rozhodli jste se investovat do umění a uvažujete o koupi nějakého slavného díla? Na trhu jsou obrazy známých mistrů, kteří již nežijí a nejspíš i proto jejich cena stoupá do astronomických částek. Často slyšíme o prodeji slavného obrazu za částku, za kterou normální člověk žije pohodlně celý život. Samozřejmě jsou tu i obrazy za poněkud přijatelnější ceny, a přesto nejsou o nic méně kvalitní. Vybírat můžete z mnoha výtvarníků, mnoha výtvarných směrů i technik. Je jedno, který vás osloví. Musí vás chytit za srdce. A musí být pravý. Kvalitní galerie, které v aukcích prodávají obrazy od často nežijících autorů, mají samozřejmě odborný posudek o pravosti. Měli by pravost garantovat a ručit za ni. Avšak plagiáty mohou být i pro odborníky velkým oříškem. Na první pohled jsou k nerozeznání od originálů a neodhalí je ani uznávaní znalci umění a kunsthistorikové. Padělání uměleckých děl bohužel není tak vzácné, jak by se mohlo zdát. Během roku 2004 byl například odhalen jeden z největších, důmyslně propracovaných obchodů v České republice. Měl přinést patnáctimilionový zisk. Během několikaměsíčního pátrání se zjistilo více než 100 padělaných obrazů autorů 20. století.

Potíž je v tom, že se nedělá kopie již existujícího obrazu, ale vytvářejí se napodobeniny na motivy, které technikou, malbou i barvami zapadají do rukopisu autora.

Pokud se do pražského kriminalistického ústavu dostane obraz ke zkoumání, čeká ho velmi náročný proces. Při pátrání po pravosti obrazů se využívá UV a RTG záření, stejně tak infračervené paprsky. Díky rentgenovému průsvitu obrazu se dají odhalit různé podmalby i stáří obrazu. Tato část zkoumání je důležitá, protože část padělatelů používá staré desky, či plátna. Ty se dají zakoupit na internetu, v antikvariátech nebo starožitnictvích. Padělek tak působí na první pohled mnohem věrohodněji. Značná pozornost se věnuje i zadní straně obrazu. Dají se zde najít nejrůznější indicie, jako například razítka z výstav, ručně psané poznámky, věnování a podobně. Padělatelé jsou ve své práci velmi důslední. Kromě používání starých bezcenných děl, která přemalovávají, také kupují plátna, která vypadají jako stará a různě je upravují. Znalci však dokážou odhalit i toto. Pokud to situace vyžaduje a umožňuje, zapojí se i písmoznalci. Signatura nebývá běžným

podpisem, kde se dá posoudit mimo jiné i dynamika a tah. Signatura je v podstatě malování podpisu štětcem. Zkoumá se proto hlavně velikost, tvar, poměr písmen a celkový sklon písma. Toto zkoumání je ztíženo tím, že někteří autoři během svého života několikrát signaturu změnil.

Další kapitolou je zkoumání barev a použitých pigmentů. Chemickým rozbořením se porovnává obsah pigmentů, barvicích složek, pojiv i závěrečný krycí lak. Vzorky se nejčastěji odebírají pod rámem ve velikosti špendlíkové hlavičky, aby nedošlo ke změně v celkovém působení obrazu. Pod mikroskopem se sleduje průřez barevnými vrstvami, provádí se chemická analýza. Porovnává se složení originálu a podezřelého díla. Samozřejmě i u barev si jejich tvůrci dávají záležet na autentičnosti. Míchají barvy s obsahem směsi pigmentů, nakupují a míchají staromistrovské pigmenty, pokoušejí se „stařit“ obrazy temperací maleb v pískách či sušárnách. V neposlední řadě se zkoumá i rám obrazu.

V roce 2018 vyvinuli inženýři z brněnského Vysokého učení technického novou počítačovou aplikaci, která má rozeznat originál od napodobeniny. Stačí jen namířit na dílo mobil a obraz vyfotit. Aplikace si jej umí najít ve své databázi a obratem sdělí, zda jde o originál. Systém se testuje firmami ze Švýcarska a USA, které se zabývají zkoumáním pravosti slavných děl. V databázi aplikace je již několik tisíc výtvarných děl a je natolik přesná, že od sebe rozezná i dva stejné obrázky vytištěné na jedné tiskárně. Podle vývojářů nebude lidská ruka schopna zreplikovat umělecké dílo tak, aby bylo zaměnitelné s originálem. Díky tomu si například majitel uměleckého díla, který svůj obraz zapůjčí na výstavu,

může při navrácení zkontrolovat jeho pravost. Další zbraní proti plagiátorům je evidování děl samotnými tvůrci.

Samozřejmě se padělají nejen obrazy, ale i plastiky, šperky, drahé kameny...

Pokud však jakékoli dílo projde takto náročným zkoumáním, může si být zájemce o koupi více než jistý, že kupuje originál. Je však škoda, že plagiátoři, kteří umí zmást tolik odborníků a zaměstnají tolik moderních vědních oborů, nevyužijí svůj um na vlastní autorská díla. Možná se jim nechce čekat. Většina nejslavnějších malířů svůj věhlas získala až po smrti.

Použitý zdroj: Kriminalistický ústav Praha
M. M.

František Bohumír Zvěřina

Romantik, dobrodruh, cestovatel, ale především malíř. Tak by se dal v krátkosti popsat náš dnešní host. Akademický malíř, profesor František Bohumír Zvěřina se narodil 4. února 1835 v moravských Hrotovicích, nedaleko Třebíče, jako desátý ze dvanácti dětí vrchnostenského úředníka Zvěřiny. V roce 1851 nastupuje na pražskou Akademii. Z profesorů na něj nejvíce zapůsobil nám již známý Max Haushofer. To jméno jsme již slyšeli. Ano, byl to právě Haushofer, který zásadně poznamenal i Adolfa Kosárka, o němž jsme psali v prosincovém čísle. Zvěřina a Kosárek byli spolužáci, stejně jako Mařák, Bubák, Hugo Ullik, nebo Wilhelm Riedel, všichni nadšení krajináři. Haushofer je vedl k malování v plenéru, tedy v přírodě. S Haushoferem postupně navštívili jižní Bavorsko, Alpy, posléze i Šumavu a Krkonoše. Navzdory velkému respektu a sympatiím se Zvěřina svému učiteli i ryze německému vidění světa postupně odrodil. Bližší mu byla orientace na slovanskou tematiku. Začal vystavovat pouze obrazy se slovanskými náměty, což mu ovšem na tehdejší Akademii štěstí nepřineslo, a tak byl roku 1859 donucen tehdejší germánsky orientovanou Akademií opustit.

Stejného roku přijímá místo prozatímního učitele kreslení na Obecné reálné škole v Kut-

né Hoře. Pedagogické činnosti se pak i na dalších místech věnuje až do stáří. Za zmínku stojí, že mezi jeho kutnohorské žáky patřil rovněž mladý Antonín Chitussi, který bral u malíře soukromé hodiny kresby.

Akademické výpravy s Haushoferem vzbudily u Zvěřiny vášeň pro cestování. Již prostředky získané prodejem prvních obrazů použije mladý Zvěřina na milované cestování. A kam jinam než do slovanských krajů. Postupně procestuje Hanou, Slovensko a zamíří dál na východ. Tehdejší rázovitý Balkán, ten jej přitahoval nejvíce. Jeho cesty vedou do Slovinska, Dalmácie, Turecka i divoké Albánie. Postupně přidává Chorvatsko, Rumunsko, Hercegovinu a Černou Horu. Pak následuje i Polsko a Rusko. Těžko si dnes představit jaké byly v jeho době podmínky k cestování po těchto divokých krajích. Byly to cesty umělce, romantika a dobrodruha. Jak zmiňuje ve svém cestovním deníku, tvořily jeho výbavu „nejpotřebnější kusy prádla, malá kniha ku kreslení skic, revolver a housle“.

Na svých cestách kreslil vše, co mu připadá charakteristické. Inspirací mu jsou rázovité typy horalů, stejně jako srázná úbo-

čí skal, divoké strže nebo krajina ve vichřici. Jeho romantický duch nachází zalíbení ve zříceninách starých hradů, opuštěných klášterech či různých ruinách, za nimiž se vydává i na ta nejdlehlší místa. Náčrty z výprav tvoří nezaměnitelnou atmosféru jeho obrazů. Pro jeho tvorbu byla vždy příznačná kresba. Kresba tužkou nebo perem která mu pro svou černobílou kontrastnost byla nejbližší. Jeho dílo bylo ve své době velmi ceněno, o čemž svědčí množství uspořádaných výstav. Klasickou černobílou kresbu neopouští ani v případech, kdy působí jako válečný zpravodaj pro rakouskou armádu.

Profesor Zvěřina byl mimořádně aktivní v různých oblastech. Ke svým nejlepším přátelům počítal Mikoláše Alše, stýkal se a korespondoval s dr. Emilem Holubem, přátelil se s básníkem Vítězslavem Hálkem, Jaroslavem Vrchlickým, nakladatelem Janem Ottou a dalšími významnými osobnostmi své doby. Dílo Františka Bohumíra Zvěřiny je charakteristické osobitou kompozicí krajinných detailů nebo staveb. Jeho kresebné umění a jistota linie, patrná již v jeho rané tvorbě, byla uplatňována především v tehdejších

ilustrovaných a uměleckých časopisech, kam malíř Zvěřina bohatě přispíval. Umírá v roce 1908 ve Vídni, kde byl v posledních letech již trvale usazen.

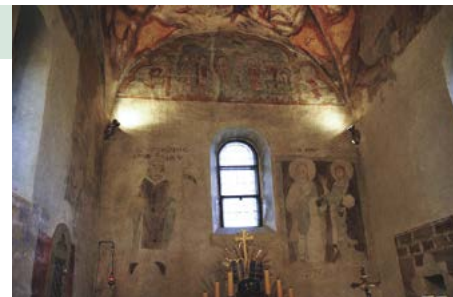
Zdeněk Zeman

PRAŽSKÉ VYCHÁZKY

tel. Dojem umocňuje i kamenná zeď, která areál kostela s bývalým hřbitovem obepíná a dodává mu punc malého hrádku. A nebudete daleko od pravdy. V tomto případě se opravdu jedná o vzácnou dochovanou aritu, kostel pevnostního typu. Při bližším průzkumu exteriéru a interiéru stavby nelze přehlédnout jeho pevnostní charakter. Silné zdi, mohutná věž v celé šíři stavby, velmi úzká okna, spíše střílny, a chodby v severní a jižní části věže. Středověcí stavitelé kostel pojali jako součást biskupského dvora, sloužícího nejen ke správě diecézního majetku, ale v dobách ohrožení také k obraně a ochraně obyvatel. Kostel patří mezi stavby tzv. „tribunového typu“. Tribuna, nebo chcete-li „balkón“, byla přístupná po můstku vedoucím k prvnímu patru věže zpravidla přímo z budovy tvrze. Tribuna měla dvojí účel. Prestižním účelem byl požadavek panstva, aby se nemuselo při bohoslužbách mísit s poddanými. Druhý účel už souvisel s obranným charakterem stavby. Přístup po můstku samozřejmě usnadňoval i obranu věže. Tribuna kostela je i předpokladem pro existenci obytného paláce, sousedícího s kostelem.

O tom, že kostel sv. Bartoloměje byl mimořádným projektem svědčí i seznam některých jeho uživatelů. Za vlády Karla IV. a Václava IV. v kostele působil třetí pražský arcibiskup Jan z Jenštejna a těsně před svou smrtí i generální

vikář pražského arcibiskupa, Jan Nepomucký. Pobýval zde také první arcibiskup, Arnošt z Pardubic. V roce 1988 byly odkryty a restaurovány gotické fresky. Pozdně románská malba na východní straně kostela představuje Ukřižování Páně a gotické malby na severní straně pak portréty pražských biskupů, Jana IV. z Dražic a Arnošta z Pardubic.

Ve 14. století byla podle historika Neuwirtha z podnětu pražského arcibiskupa Arnošta z Pardubic, vytvořena soustava rybníků na říčce Rokytce. Mezi nově zbudované rybníky patřil i dodnes existující rybník Kyjský, který nádherně dotváří středověkou atmosféru místa. Pokud jste se dostatečně pokochali atmosférou středověku, můžete s uspokojením nastoupit zpáteční cestu, stanice městského autobusu i příměstské dráhy je v těsné blízkosti kostela. V pohodě domácího krbu pak se sklenkou dobrého moku, nebo při čaji můžete vzpomenout na dávné stavitelé. Na shledanou příště.

Zdeněk Zeman

Únor. Znít to nepřijemně už když slovo vyslovíme. Skoro jako „úmor“, což je příznačné zvláště v dnešní podivné době. A protože v únoru bývá většinou nevlídná, nebudu vás tentokrát zvat někam na druhý konec Prahy, ale jen tak kousek, tak nějak k sousedům. Tentokrát se podíváme do Kyjí. Vesnice sama patří k nejstarším historickým osadám v Čechách. Odedávna patřila ke statkům pražského arcibiskupství. První doložená zmínka o vsi pochází z roku 1289, kdy ve spise biskupa Tobiáše najdeme odkaz „In curia Kig“ (ve dvoře Kyjském), nicméně jméno se v průběhu času mnohokrát změnilo. Dominantou, a dalo by se říci historickou i architektonickou perlou, je bezesporu kyjský kostel sv. Bartoloměje. Tento architektonicky mimořádně vzácný objekt se řadí k tomu nejceněnějšímu, co může románská sakrální architektura dnešní době nabídnout. Mohutná masivní věž, strohá kompaktní stavba z pískovcových kvádrů bez ozdob. Hm, řeknete si, na první pohled spíše tvrze než kos-